

Становище

от доц. д-р Райна Димитрова

за дисертационен труд за присъждане на ОНС „Доктор“
по научната специалност Икономика и управление (индустрия), професионално
направление 3.7. Администрация и управление,
област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки

тема на дисертационния труд:

„Съвременното лидерство като фактор за изграждане на ефективна и устойчива фирмена култура в индустриалните предприятия“

разработен от докторант в редовна форма на обучение

Мария Валериева Данчова

Становището е изготвено съгласно Заповед № 165 от 04.02.2019 г. на Ректора на ЮЗУ „Неофит Рилски“

I. Обща оценка на кандидата

Мария Данчова е докторант в редовна форма на обучение по докторска програма Икономика и управление (индустрия) в катедра „Мениджмънт и маркетинг“ в Стопанския факултет на ЮЗУ “Н. Рилски” - Благоевград. От представения дисертационен труд, както и от публикациите свързани с него, се вижда, че докторантът притежава задълбочени теоретични знания, разполага с необходимия потенциал и възможности за провеждане на самостоятелни научни изследвания и познава задълбочено проблематиката, поставена на разглеждане в дисертационния труд. За постигането на научните и приложни резултати съществено значение има и фактът, че в периода на докторантурата си той е хоноруван преподавател в катедра „Мениджмънт и маркетинг“.

II. Обща характеристика на дисертационния труд

Представеният за оценка дисертационен труд съдържа увод, изложение в три глави и заключение с общ обем 237 стандартни страници, 24 таблици, 16 фигури, 94 графики и 5 приложения. Използвани са коректно 256 литературни източника.

Темата на дисертационния труд е актуална и значима, което е добре обосновано от докторанта.

Изследователската теза, предмета, обекта, целта и задачите на дисертационния труд са добре обвързани и насочени към изясняване на проблема за значението на съвременното лидерство, както и към разработване на насоки за изграждане на ефективна и устойчиво функционираща фирмена култура. Коректно са посочени използваните методи, ограниченията на изследването по време, място, методология и обхват, ограниченията в практическото изследване и затрудненията, съпроводили разработването на дисертационния труд.

III. Оценка на научните и практическите резултати и приноси

Научни и практически постижения:

1. Изяснени са основните постановки на концепциите за лидер и мениджър, подходите за изучаване на лидерството, както и типологията на лидерството. На основата на богат и задълбочен теоретичен анализ е направен сравнителен анализ на мениджмънта и лидерството и е разкрита взаимовръзката между тях. Поставен в акцент върху актуалността на въпроса за лидерството в съвременните управленски науки. В този контекст са изведени важни характеристики на ефективния ръководител в настоящата икономическа и социална среда.

2. Задълбочено са разгледани теоретичните подходи в изучаване на лидерството и е направен изводът, че в зависимост от изходната позиция доминират четири основни подхода в изследването на лидерството, като всеки от тях допринася и обогатява със своята специфика неговото изучаване. За това е допринесла подробната характеристика на същността и значението на разгледаните подходи.

3. Оценени и систематизирани са теоретичните виждания в предметната област на типологията на лидерството. Разгледано е многообразието от фактори влияещи върху поведението на лидера. Въз основа на аналитичния преглед на литературните източници е направен изводът, че лидерството е функция на обстоятелствата и представлява феномен на групова динамика, като в известна степен то съдържа елементи на мениджмънта, но не е така формализирано и се явява носител на елементи с емоционална обвързаност.

5. Посветено е необходимото внимание на изясняване на взаимовръзката между съвременното лидерство и фирмената култура, както и на начина, по който лидерството влияе върху изграждането на ефективна и устойчива такава. На база на направената систематизация на теоретичните постановки са дефинирани важни характеристики на фирмената култура, като се заключава, че тя трябва да бъде разглеждана като цялостна система, която обхваща и свързва елементите на организационния живот, преминавайки през всички аспекти на функциониране на организацията.

6. Изследвана е типологията на фирмената култура, като са изведени пет типа фирмена култура. Направен е изводът, че всеки от тези типове има своите силни и слаби страни, откриващи пред ръководството на организацията възможности за развитие, съобразени със заплахите и рисковете на средата. Посочено е, че формулираните типове култури не съществуват в идеален вид в организациите, но въпреки това ясно и отчетливо се наблюдават доминантни ориентации, които в определен период от време са водещи в поведението на отделните хора, групи или екипи, както и на самата организацията като цяло.

7. Правилно, в контекста на темата и поставената цел на дисертационния труд, е поставен акцент върху анализиране в теоретичен план на взаимната връзка и зависимост между съвременното лидерство и фирмената култура.

8. Изследвано е съвременното лидерство като фактор за изграждане на ефективна и устойчива фирмена култура. Положителна оценка заслужава представянето на методическите въпроси на изследването, апробацията на предложената методология при осъществяването на емпиричното проучване и при анализа и оценката на резултатите. Направен е твърде обстоен, в обем от 20 стр., анализ на икономическите показатели на индустриалните предприятия в област Благоевград. Съществено значение с оглед реализирането на поставените цел и задачи на дисертационния труд има осъществяването на проучване и анализ на прилагания лидерския стил на управление в индустриалните предприятия в област Благоевград. На база на

получените при проучването резултати е направена количествена оценка и са изведени доминантните стилове на управление в предприятията от област Благоевград.

8. Отделено е необходимото внимание на проблема, свързан с ефективността на лидерския стил в индустриалните предприятия в област Благоевград. Представените резултати от емпиричното проучване и анализ в тази му част са коректно интерпретирани. Направен е изводът, че делът на ръководителите на индустриални предприятия в област Благоевград, които успяват да бъдат адаптивни и гъвкави, както и да прилагат ефективен и устойчив управленски стил е висок.

9. Направеният анализ на фирмената култура в индустриалните предприятия в област Благоевград е достатъчно подробен и обхваща основните необходими направления на подобно изследване. Въз основа на получените обобщени данни е формулирано заключение за липса на основните елементи на фирмената култура, респ. на утвърдена и устойчива фирмена култура.

10. Предложени са общи насоки за изграждане на ефективна и устойчива фирмена култура чрез съвременното лидерство.

Приноси:

Докторантът е формулирала 4 приноса, които разкриват направеното в дисертационния труд. Те са точно определени и отразяват правилно постигнатите научни и приложни резултати.

Важно е да се посочи, че разглежданият в дисертационния труд проблем за съвременното лидерство като фактор за изграждане на ефективна и устойчива фирмена култура в индустриалните предприятия е недостатъчно добре проучен в научната литература и стопанската практика. Получените в хода на емпиричното изследване резултати имат характера на новости, разкрити и формулирани от докторанта. Това дава основание да се заключи, че със своето изследване докторантът е внесла своя принос за неговото изясняване и обогатяване в теоретичен аспект, както и за разкриването и развитието му в практико-приложен план.

Мария Данчова е успяла да постигне поставените цел и задачи и да докаже издигнатата изследователска теза.

Дисертационният труд е самостоятелна разработка с висока научна стойност и практическа значимост. Поставеният в него проблем има потенциал за разгръщане на бъдеща изследователската дейност.

IV. Публикации, свързани с дисертационния труд

Резултатите от изследването са представени в четири научни статии. Три от тях са в списание *Revista Inclusiones*, индексирано в *Web of Science*. Тематиката на представените публикации отразява съществени страни на дисертационния труд.

V. Автореферат и справка за приносите

Разработеният автореферат отговаря на изискванията и съответства точно на съдържанието на дисертационния труд. Справката за приносите коректно отразява постиженията на докторанта.

VI. Критични бележки и препоръки

1. Би могло да се потърси по-ясно и конкретно извеждане и формулиране на собственото мнение и становище по разглежданите теоретични проблеми.

2. Не е предоставена обобщена характеристика на съвкупността от предприятия, в които е реализирано емпиричното проучване - напр. по размер, по форма на собственост, по правен статут, по местоположение и т. н. Не е изяснен въпросът относно това дали предприятията, обхванати в проучването формират или не представителна извадка за индустриалните предприятия в област Благоевград.

3. Не е достатъчно убедително изяснено отношението на съдържанието на втория параграф на трета глава с реализирането на поставените цел и задачи на дисертационния труд и с доказването на неговата теза. До известна степен този текст има самоцелен характер.

4. Би могло да се направи по-целенасочен и конкретен анализ и оценка на взаимната връзка и зависимост между прилагания лидерски стил и неговата ефективност от една страна и фирмената култура в индустриалните предприятия в област Благоевград от друга. Това би позволило да се приеме като еднозначно доказана „основната теза, че съществува тясна взаимовръзка между лидерския стил на управление и изграждането ефективна и устойчива фирмена култура ...”, (с. 193).

Към докторанта могат да бъдат отправени препоръки във връзка с бъдещата ѝ работа, както следва:

1. Да насочи усилията си към разработване на конкретен методически инструментариум за изследване за наличие на връзка и зависимост и за количествено измерване на силата на подобна зависимост между прилагания лидерски стил и неговата ефективност и фирмената култура в организациите.

2. Да продължава и да задълбочава своите изследвания по проблема свързан със съвременното лидерство като фактор за изграждане на ефективна и устойчива фирмена култура в индустриалните предприятия с оглед на неговата многостранност и голяма икономическа и обществена значимост.

Отправените критични бележки и препоръки не намаляват стойността и научно-приложното значение на дисертационния труд и посочените приноси на докторант Мария Данчова.

VII. Заключение

Представеният за рецензиране дисертационен труд на тема: „Съвременното лидерство като фактор за изграждане на ефективна и устойчива фирмена култура в индустриалните предприятия“ е в съответствие с изискванията на Закона за развитието на академичния състав в Република България и Правилника за неговото прилагане. Докторантът покрива поставените минимални национални изисквания за придобиване на образователната и научна степен „доктор“. Изложените научни и приложни резултати, съдържащи се в дисертацията, представят докторанта като научен работник, който притежава знания и умения за самостоятелна научноизследователска дейност в областта на икономиката и управлението на индустриалните предприятия. По тези причини оценявам положително дисертационното изследване и призовавам членовете на научното жури да гласуват за присъждане на Мария Валериева Данчова на образователната и научна степен „доктор“ по научна специалност Икономика и управление (индустрия), професионално направление 3.7. Администрация и управление.

20.02.2019 г.
Благоевград

Член на научното жури:
/доц. д-р Р. Димитрова/